

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Bucolicorum. P. Virgilij Maronis luculentissima ac familiaris vocabulorum explanatio

Vergilius Maro, Publius

Anduerpiæ, 1521

Aecloga Prima.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30564

AECLOGA PRIMA. Fo. ij.

P. Virgīlij Maronis Bucolica Aecloga prima, Cuius interlocutores sunt Melibæus & Tityrus.

Tityre tu patule recubans sub tegmine fagi
Siluestrem tenui musam meditaris auena
Nos patrie fines & dulcia linquimus arua
Nos patriã fugimus tu Tityre lentus in vmbra.
Formosam resonare doces Amaryllida siluas.

Melibæus

In hac ecloga p̄ma duo mantuani pastores inducunt. vnus tristis. i. melibæus exiens patriã cū suo grege. Alter vero. i. tityrus letus gregē suū in paterno rure pascēs. Melibæus igit̄ Tityrū sic alloquit̄. **C**onstru. **S** (Tityre tu recubans) .i. iacēs (sub tegmine patule fagi) .i. illius arboris expendentis ramos suos (meditaris) .i. exeres (siluestre musam) .i. rusticū carmē (tenui auena) .i. subtili phystula (nos) alij pastores (linquimus fines patrie) nre: & linquimus (dulcia arua) .i. agros nobis placētes (nos etiã fugimus patriã) **S** (tityre tu lentus) .i. ociosus l̄securus (in vmbra) .i. sub frondibus (doces siluas resonare formosam amaryllida) .i. illã mulierē amicã tuã. **C** **M**ō q̄ tityrus hic fit virgiliū q̄ vt dictū ē agros suos receperat ab augusto: & ideo quiete sedebat cū alij expellerentur.

C Patulus .i. aptus aut diffusus & latus a p̄bo pateo q̄ fecat aptus sum. **C** Fagus ē arbor glandifera cuius fructus olim edebat̄. **C** **U**n̄ d̄: a greco p̄bo phago: qd̄ ē comedo. **C** Meditari ē cogitare vt in p̄mo eneydos. **C** **U**o circa capere as̄ dolis & cingere flamma Regiã meditor. **C** **U**n̄ fit et erede: vt hoc loco. **C** **A**busa grecū nomē ē: & fit carmē vt hic l̄ deã carminis **C** **U**n̄ scdm̄ poetæ sunt noue muse inuētrices oīm bonarū artū. **C** **A**uena ē sp̄s frumētū & infra. Steriles distant auenę. **C** **P**onit̄ in sepe p̄ phystula vt hoc loco. **C** **P**atria est locus naturalis. vt **C** **C**olonia ē patria mea. **C** **A**ruū ē pars agri q̄ serit̄. **C** **L**entus ē flexibilis vt infra. **C** **L**enta salit̄. accipit̄ p̄ tardus & p̄ securus l̄ ociosus. **C** **I**nc̄ lentare. i. flectere & lentescere lentus fio. **C** **U**mbra ē obscuritas & etiã qd̄ facit obscuritatē v̄l qd̄ impedit solē. vt frondes arborū. **C** **I**n vmbella instrumentū qd̄ estu tenet̄ p̄tra solē ne facies ledat̄. **C** **A**maryllida ē accūs grecus a m̄ō amaryllis & ē sensus. **C** **T**u ita alte canis amaryllida vt silue resonent hoc nomen. **C** **M**am in syluis fit resonantia vocis que dicitur echo.

Patulus

Fagus

Meditor

Abusa

Auena

Patria

Aruum

Lentus

Umbra

Amaryllida

O melibæe deus nobis hæc ucia fecit

Namq̄ erit ille mihi semper deus. illius aram

Sæpe tener nostris ab ouilibus imbuet agnus

Ille meas errare boues vt cernis, & ipsum

Ludere que vellem calamo permisit agresti.

C Tityrus melibæo respondet ostendēs q̄ b̄nficio cæsaris quē deū suū vocat retinuerit bona sua. **C** **C**onstru. **S** (melibæe deus fecit nobis hæc ucia) .i. securus tes vt nō timeã hostes sicut tu & alij (nãq̄ ille) augustus (erit mihi ip̄ deus) .i. colã est̄ s̄: vt deū (tener agnus ab ouilibus n̄is s̄: pe imbuet) .i. implebit (aram illius) .i. altare dedicatū cæsari (ille) c̄: sar (pmisit meas boues) .i. vacas (errare) .i. sine timore pasci (vt cernis) .i. sicut vides (& pmisit meip̄m ludere agresti calamo) .i. cantare rustica carmina (q̄) .i. quęcūq̄z: vellē ludere. **C** **M**ō q̄ c̄: sar Augustus ita dilectus fuit rome vt etiã viuus coleret̄ p̄ deo **C** **U**n̄ ad ip̄m ita scripsit **C** **H**oratus. **C** **P**resenti tibi diuinos largimur honores **C** **J**urandasq̄: tuū p̄ nomē ponimus aras. postea tñ Augustus admentus a Sibylla diuinos honores respuit vt qdã scripsit rūt. **C** **C**eciū ē cessatio ab ope. **C** **L**ice. **C** **R**ome summū ocū ē: sed ita

Tityrus

Augustus

Cecium

BVCOLICORVM VIRGILII.

Sulle
 Imbuo
 Bos
 Calamus

Melibus

vt honestū negotiū malles, ponit p tranquillitate l securitate: sicut negotiū p tur-
 batione z molestia. ¶ Quile ē stabulū ouīū sicut equile stabulū equoz z porcile
 porcoz. Imbuo sicut inchoo Quidi. Ipse tuū pimus imbue dixit opus, etiā ē infun-
 dere z implere Salu. Animus imbutus malis artibz. ¶ Bos z taurū z vaccā sicut
 licet sepius accipiat p tauro castrato. ¶ Calamus grecū ē scās arundinē / sed
 ponit p phystula vt hic. Itē p penna scriptoria Persius. Tunc querit crassus
 calamo q pendeat humor. Itē p sagitta vt infra. Fregisti z calamos.

Non equidem inuidio, miror magis, vndiq; totis
 Vsq; adeo turbatur agris, en ipse capellas
 Protinus æger ago. Hanc etiā vix Tityre duco
 Hic inter densas corylos modo nancq; gemellos
 Spem gregis, ah silice in nuda connixa reliquit
 Sæpe malum hoc nobis, si mens non laua fuisset
 De cœlo tactas memini predicere quercus
 Sæpe sinistra caua predixit ab ilice cornix
 Sed tamen iste deus quis sit da Tityre nobis.

Inuidere
 Adeo
 Turbatur

Capella
 Corylus
 Gemelli
 Memini

Leuus

Tityrus

¶ Constru. (Equidē). i. ego quāē nō (inuideo) tibi istā p̄speritatē (magis). i. sed
 (miror) scz q̄ oīp̄ alijs turbat, tu solus agis quietē, turbat. i. turbatio fit (vsq;
 adeo). i. tā valde (totis agris). i. oībus locis (vndiq;). i. ex oī parte (en ego ipse
 eger ago capellas). i. duco capras (p̄tinus). i. longe a patria. ¶ (tityre etiā vix
 duco hāc) capellā debilē (nāq; ipsa p̄ntea). i. entra (mō). i. paulo aī (gemellos).
 .i. duos f̄gus (spē gregis). i. masculū z feminā de quibz sperauerā mihi futurū
 gregē (hic inter densas corylos (reliqit) eos (in nuda silice). .i. qz eos portare nō
 potui z oportebat fugere: his p̄bis singulis mouet magnā p̄miserationē sui. Se
 quit̄ (memini quercus tactas de cœlo). i. fulminatas (predicere). i. predixisse (no
 bis sicut pe hoc malū si mens nō fuisset leua). i. stulta z nō p̄siderās (sed in) o (tityre
 da). i. dic (nobis quis iste deus). ¶ Inuidere ē dolere de alicuius bono l nō pos
 se pati q̄ alius bñ habeat. Et iungit̄ orō z accō, vt inuideo tibi hāc rē. ¶ Adeo ē
 aduerbiū quantitatis scās tā l tā valde Qñ vsq; adeo qd̄ idē sūt. ¶ Turbat ē im
 psonale p̄bū z melius legit̄ turbat qd̄ ad oēs p̄tinet q̄ turbamur qd̄ ad paucos.
 Itā cōis erat clades mantuanoz. ¶ Capella ē diminutiū nomē a capra. Vul
 gus male vix capella p̄ facello. ¶ Corylus ē arbor, p̄ferens nuces auellanas.
 ¶ Gemelli sunt duo simul nati de vna f̄ia Gemellos spem gregis / ē appositio.
 ¶ Memini qz preteriti t̄pis ē: melius iungit̄ ei infinitiuis presentis t̄pis q̄ pre
 teriti vt hic infra. Cantando puerā memini me v̄dere soles Teren. Ego illā me
 mini videre forma bona De cœlo tactas zc. Antiqui putabāt fulm̄nationē sc̄care
 infortunū illoz quoz res essent fulmine tacte. Da ponit̄ hic p̄ dic: sicut alibi acci
 pe p̄ audi posuit. ¶ Leuus ē id q̄ sinister, vñ leua d̄: sinistra. Accipit̄ etiā leuus
 p̄ stultus z p̄ p̄trarius, vt Leua numina.

Urbem quam dicunt Romam Melibææ putauī
 Stultus ego huic nostræ similem, quo sæpe solemus
 Pastores, ouium teneros depellere fœtus
 Sic canibus catulos similes, sic matribus hædos
 Noram, sic paruis componere magna solebam
 Verum hæc tantum alias inter caput extulit vrbes
 Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Tityrus interrogat a melibeo q̄s deus ei prestiffet auxiliū. **P**rimo r̄idet de loco vbi ille morat. i. vrbē roma quā summe laudat. **C**onstru. **D**(melibeo ego stultus putavi vrbē quā dicunt) .i. vocat (romā) esse similit̄ (huic n̄re) vrbē. i. mantua (q̄) .i. quā vrbē nos (pastores soleinus sepe depellere) .i. a matribz suis ducere cā vendēdi (teneros fetus ouiu) .i. agnos (ego norā sic catulos) .i. fetus canū esse (siles canibz z hedos siles esse matribz suis) .i. capris z (solebā sic p̄ponere) .i. p̄parare (magna paruis) .i. rety (Clerū) .i. sed (hec) roma (extulit caput) .i. exaltata ē (inter alias vrbes tm̄) .i. tā valde (quantū cupressi solēt) extollere caput (inter lenta viburna) illos frutices. i. roma tm̄ excellit alias vrbes quantū cupressus excellit viburnū. **N**ō q̄ tityrus laudando romā laudat etiā Cesarē principē rom̄. **C**Urbis ē quelibet magna ciuitas. vrbis carthago. vrbis mantua. **S**ed p̄ se positū p̄ excellentiā fit romā. **C**Stultus d̄ nō valde sapiens. **F**atuus vero q̄ nihil sapit. **Q**uo ē hic aduerbiū relatiū z refert nomē. **F**etus d̄ ois partus cuiuslibet aialis. vlt fetus auū/ouū/caprarū. hinc fetura de qua infra. **C**atulus p̄rie d̄: pullus canis/sed accipit p̄ pullo cuiuslibet aialis indomiti **C**Ubi legitur catulos leonū/serpentū/z murū. **C**hedus ē pullus capre. cuius dimiauiū ē hedulus. **C**Componere ē duo l̄ plura in vnū ponere. **E**tia ē p̄parare vt hic. **I**tē fit claudere vel finire vt infra. **N**ō n̄m̄ inter vos zc. **C**Lupressus vel cypressus ē arboris species/cuius lignū nō sentit cariē. **C**Uiburnū est species fruticis breuissimē.

Urbis
Stultus
Fetus
Catulus
Hedus
Componere
Lupressus
Uiburnum

Et quæ tanta fuit Romam tibi causa videndi
Libertas, quæ sera, tamen re spexit inertem
Candidior postq̄ rudenti barba cadebat,
Respexit tamen & longo post tempore venit
Postquā nos Amaryllis habet Galathea reliquit
Namq̄ fatebor enim, dum me Galathea tenebat
Nec spes libertatis erat, nec cura peculi
Quamuis multa meis exiret victima septis
Pinguis, & ingrata premeretur caseus vrbī
Non vnquā grauis are domū mihi dextra redibat.

Melibeus
Tityrus

CUic melibeus querit a tityro dicēs. **C**onstru. (Et q̄ tanta cā vidēdi romā fuit tibi) cui tityrus r̄idet (libertas) .i. fuit mihi cā vidēdi romā (q̄) libertas (respexit) me (mertē sera) .i. post longū tps. sed (candidior) .i. pulchrior (postq̄ barba cadebat) mihi (tondēt) .i. q̄ tondēbat. libertas inq̄ (respexit me z venit longo tpe post) .i. postea. i. (postq̄ amaryllis habet nos z galathea reliquit) nos (nāq̄ dū galathea tenebat nos) .i. q̄dū mansi mantua (nec spes libertatis erat mihi: nec cura peculij erat mihi) .i. nihil habebā (q̄uis multa pinguis victima exiret septis) .i. ouibz meis (z pinguis caseus p̄meret) .i. formaret a me ingrata (vrbī) .i. mantua: tm̄ (dextra nō vnq̄ redibat mihi domū grauis are) .i. plena pecuniē. **C**Libertas ē p̄tās viuēdi vt velis cui opponit seruitus **C**Serus d̄: post longū tps veniēs. vt serus vesp̄ teuto spade. **E**tia fit fast speet **Q**uini. **M**edicina moruoz sera ē. **H**inc aduerbiū sero. **C**Iners d̄: piger l̄ negligens z sine arte. **T**ondere ē forfice abscindere l̄ breutare. nā radere ē cultello penitus tollere veteres nō radebāt barbā vt nos sed tondēbāt vñ tonsores dicti **E**t nō q̄ etiā q̄ tondet d̄: tondere. vt in **S**eo. **C**Uiphij tondēt hirci. **C**Post ē aduerbiū. longo post tpe: **S**in Serui. ē achaisnos figura q̄ prepositio mutat casum. **C**Galathea. i. lactea dea fuit amica poete in mantua. **C**Peculū d̄: p̄ria pecunia. vñ peculiaris. i. p̄rius l̄ris. **C**Septū d̄: quilibet locus circūseptus z clusus. vt ouile/hortus

Libertas
Serus. Iners.
Tondere
Radere
Post
Galathea
Peculum
Peculiaris
Septum

BYCOLICORVM VIRGILII.

Melibeus
Amaryllis
Tityrus

Mirabar quid mœsta deos Amarilli vocares
Cui pendere sua patereris in arbore poma
Tityrus hinc aberat, ipse te Tityre pinus
Ipsi te fontes, ipsa hæc arbuta vocabant
Quid facerem; neq; seruitio me exire licebat
Nec tam præsentibus alibi cognoscere diuos
Hic illum vidi iuuenem Melibeæ, quotannis
Bis sanos; cui nostra dies altaria fumant
Hic mihi responsum primus dedit ille petenti
Pascite vt ante boues pueri summittite tauros.

Mestus græcus
vitis
Pinus
Arbuta
Exire
Præsentibus
Diuos
Summittite

Taurus

Melibeus

Nunc melibeus alloquit amaryllidē di. ¶ Const. D (amarylli) nup̄ ego (mirabar
qd̄). i. p̄pter qd̄ tu (m. sta). i. dolēs (vocares). i. inuocares deos /z mirabar (cui
patereris poma pendē in sua arbore). i. quē expectabas cui reseruabas poma.
Tūc r̄s̄det amarillis /nō mireris hoc qz (tityrus aberat hinc) Deīn̄ ip̄m tityrū al
loquēs au. D (tityre ip̄e pinus). i. arbores ille (vocabāt te) /z ip̄i fontes vocabāt
te (hęc ip̄a arbuta vocabāt te) /z tūc r̄s̄det tityrus (qd̄ facerē) qz (neq; licebat me
exire seruitio). i. relinquē mantuā (Nec licebet cognoscē alibi). i. alio loci q̄z ro
mē (deos tā p̄ntes). i. efficaces ad auxiliū. D melibeus (vidi hic). i. romē (illū ius
uenē). i. c. sarē (cui). i. ad cui⁹ honorē (n̄ra altaria fumāt). i. sacrificio (quotannis).
.i. singulis annis (bis senos dies). i. duodeci dieb; .i. cui singul; s mensib; p̄ oēm
vitā meā sacrificabo Ille c. sar̄ dedit (p̄mus hic). i. romē (responsū) sequēs (mihi
petenti) Et nā sequunt̄ p̄ba c. sar̄is ad tityrū /z suos. D (pueri pascite boues vt aſ
fecistis: /z summittite). i. sub iugū mittite tauros. ¶ Mestus a ū d̄z valde tristis. in
m̄sticia magna tristitia. Amarylli ē vitis græcus. Hæc gr̄ca noīa in is desinētia
faciūt vitm̄ in breue. vt alexis o aleri. daphnis o daphni. phillis o philli /z c. Pi
nus ē arbor alta h̄ns folia sicut capillos. Arbuta s̄t breues arbores /z nouelle.
p̄ p̄ius accipimus hic p̄ncipes /p̄ fontes sapiētēs /p̄ arbuta pleb̄ ē. Hæc oēs des
siderabāt virgiliū. ¶ Exire s̄ plus iungit̄ abliō vt hic /z paulo aſ inuenit etiā cū
accō Sta. Campū exire vetat. ita /z Suidi. ¶ P̄ns q̄nq; d̄z efficac̄ l̄mor iuuās
vt p̄is medicina. p̄ns venenū. ¶ Diui dicunt̄ deificari l̄cti in celo. vt diuus pau
lus. diua virgo Maria. In adiectiū diuinus: nā diuus ē substantiū. ¶ Summ
tere ē subijcē l̄ sub iugū mittere Iuue. Summite caput ceruce parata ferre iugū
In summissus. i. humilis l̄ nō altus. etiā summittere ē clam mittere. ¶ Taurus
ē bos masculus l̄ mas vaccarū. Et etiā mons sicilie /z signū celeste.

Fortunate senex, ergo tua rura manebunt
Et tibi magna satis, quis lapis omnia nudus
Limosq; palus obducat pascua iunco
Non insueta graues tentabunt pabula fetas
Nec mala vicini pecoris contagia ledent
Fortunate senex hic inter flumina nota
Et fontes sacros frigus captabis opacum
Hinc tibi quæ semper vicino ab limite sepēs
Hybleis apibus florem depassa salicti
Sæpe leui somnum suadebit inire susurro

Hinc alta sub rupæ canet frondator ad auras
 Nec tamen interea rauca tua cura palumbes
 Nec gemere aëria cessabit turtur ab vlno

Hic melibæus tityro gratulatur bonam fortunam et eius voluptates enumerat dicens
Constru. **S** (fortunate senex & rura tua manebunt et satis magna tibi: suis nudus lapis obducatur) .i. circumdet vel repleat (omnia pascua: et palus) .i. aqua obducatur
 oia pascua (iunco limoso) .i. pleno limo (Pabula insueta) .i. insolita (non tentabunt) .i. periculo exponit (grauescetas) .i. gravidas oves & capras (nec mala praegia) .i. attentus scabies (vicini pecoris) .i. aliarum ovium & caprarum (ledent) .i. nocent
 bunt tuo pecori. **S** fortunate senex tu captabis) .i. sepe capies (opacum frigus) .i. refrigerium in locis umbrosis (hic inter flumina nota) .i. chara tibi (et inter fontes sacros) .i. consecratos alicui nummi (hinc) .i. ab hac parte (sepes que est tibi sepe ab limite) .i. termino vicino (de pasta florem salicti) .i. salicti ab (hybleis apibus) .i. apes de pasta sunt flores salicti in ipsa sepe sepe (suadebit) tibi sepe (leui si furro) .i. sono apum (intre somnum) .i. ut dormias (frondator canet hinc) .i. ab hac parte (ad auras) .i. in die vel alta voce (sub alta rupe) .i. in alto monte (Tunc rauca palumbes tua cura) .i. quas diligis: non cessabunt (interea) .i. inter hoc tempus (nec turtur cessabit gemere ab vlno aëria) .i. alta illa arbore. **F**ortunatus dicitur cui arridet fortuna. Infortunatus qui patitur infortunium. **P**alus est aqua nigra. **L**imosus limo plenus & sordidus. **J**uncus eene biese: a probo iungo quia iunctis iungitur & ligatur aliquid. **P**abulum est quod pascunt animalia. ut fenulum & similia. **F**etus a si .i. plenus & fertilis. In primo cnei. Loca sancta fruuentibus austris. Inter ceta dicitur scia que breui pariet vel peperit. In causa certitudinis hic apponitur grauis. ut sciamus facta hic dici que pariet. **C**ontagium est morbus qui tactu suo nocet. ut scabies. Dicitur etiam praegia. Dedit hanc praegia labem. **O**pacus .i. obscurus. cnei. li. ij. Defensit tenebris et dono noctis opace. Inter frigus dicitur opacum: quia in opacis locis magis est. **L**imes est terminus agri. **H**ybula est mons in sicilia floribus et apibus abundans. unde apes vicunt hyble: quia in hybula frequentes sunt. **S**alictum est locus ubi multe sunt salices. **S**ufurrus est sonus qui non percul audit. In susurrare .i. ad aurem loqui. **R**upes est saxum vel mons sacrosus. **F**rondator qui frondes in pabulum colligit. **P**alumbes est columba siluestris in arboribus nidificans. dicitur etiam palumbus & palumba. **U**lmus est arbor alta et sterilis teu. berckem boem. unde legitur (virgas ulmeas.

Fortunatus
 Palus
 Limosus
 Juncus
 Pabulum
 Fetus. facta.
 Contagium
 Contagio
 Opacus
 Limes
 Hybula
 Salictum
 Sufurrus
 Rupes
 Frondator
 Palumbes
 Ulmus
 Tityrus

Ante leues ergo pascentur in aetheræ cerui
 Et freta destituent nudos in littore pisces
 Ante pererratis amborum finibus exul
 Aut ararim parthus bibet aut germania Tigrim
 Quam nostro illius labatur pectore vultus.

Enarratis a melibeo bonis que tityrus obtinuit beneficio cesaris. tityrus dicit se sepe memorare et gratum fore. **C**onstru. **E**rgo cerui ante pascent leues in aethere et freta) .i. maria (ante destituent) .i. deponent (nudos pisces in littore) & vultus illius cesaris labatur) .i. cadat de (nostro pectore) et erul parthus ante bibet ararim fluum germanie (aut germania) .i. germanus aliquis (ante bibet tigris) fluum parthorum (finitum amborum) .i. parthorum et germanorum (pererrat) .i. percursus & vultus illius labatur nostro pectore. Sensus est: plus perungentur impossibilia quam ego cesaris obliuiscar. Si est hic aduerbiu. **F**retum dicitur angustum mare dictum a feruore. **P**ererro .i. errando percurro. **P**arthus dicitur aliquis de parthia que est regio orientalis circa babyloniam. **G**ermania est regio nostra septentrionalis hinc ab oriente dacos / ab occidente gallos / a meridie italos / a septentrione sarmatas. **A**raris fluvius est fluvius burgundie qui nunc vulgo vocatur sagona. **T**igris est rapidissimus fluvius in armenia. est etiam fera velocissima de qua infra dicitur

Fretum
 Pererro
 Parthus
 Germania
 Arar
 Tigris

BV COLICORVM VIRGILII

Melibeus

At nos hinc alij sitientes ibimus aphros
 Pars scythiam & rapidum cretæ veniemus, oaxem
 Et penitus toto diuisos orbe britannos
 En vnq̄ patrios longo post tempore fines
 Pauperis & tuguri congestum cespitem
 Post aliquot mea regna videns mirbo, aristas
 Impius hæc tam culta noualia miles habebit
 Barbaras has segetes, en quo discordia ciues
 Perduxit miseros, en quis conseruimus agros
 Inhere nunc melibeæ pyros, pone ordine vites
 Ite meæ quondam fœlix pecusq; capellæ
 Oon ego post hac viridi proiectus in antro
 Dumosa de rupe procul pendere videbo
 Carmina nulla canam, nec me pascente, capellæ
 Florentem cythisum aut salices carpetis amaras.

Melibeus suã & alioꝝ mantuanorũ miserã deplorat dicẽs Tu g̃ manebis in tuis locis natalib;. **C**onstru. (Et) .i. sed (nos ibimus hinc alij aphros sitientes) .i. ad illũ pplm̄ in calidissima regione morantẽ (pars) .i. aliq̄ (veniemus) ad (scythiã) regionẽ frigidissimã & ad (oaxẽ) illũ fluuiũ (rapidũ crete) .i. q̄ fluendo rapit secũ cretã vñ arenã & veniemus ad (britãnos diuisos penitus) .i. omnino a (toto orbe) q; circũdati sũt mari. **E**n ego (vnq̄) vidẽs (patrios fines post longo tpe) & (vidẽs post aliquot aristas) .i. annos (culmẽ) .i. tectũ (paupis tuguri) & (ge stũ) .i. ppositũ (cespite) .i. de frustis terre. **D**e tuguriũ fuit (mea regna) .i. vbi ego dñs fui (mirabor) .i. admirandũ dicã (impus miles habebit hæc noualia) .i. nos uos agros (tã culta) .i. tã bn̄ parata. & (barbarus) .i. alienus (habebit has segetes) .i. meas (En q̄) .i. ad qd̄ malũ (discordia pduxit miseros ciues) (En quis) .i. quib; hoib; (pseruimus) .i. seminauimus (agros nostros) q̄si dicat (nos laboramus vt ipsi impij haberẽt fruges. **D**em̄ seipm̄ alloquit & arguit se vni laboris dicẽs. **D** (melibeæ inhere nũc pyros: pone vites ordine) q̄si dicat istud fecisti frustra. **D** (meæ capellæ) q̄ fuisstis quondã f. lix pecus (ite) .i. pccidit ad ignota loca (Ego nõ videbo vos post hac pendẽ de dumosa rupe pcul plectus) .i. iacẽs in viridi antro (canã nulla carmina) sicut solebã: & o (capellæ nõ carpet. florentẽ cythisum & amaras salices me pascente) .i. dũ ego pascã vos: q̄si di. post hac nõ habebitis tã bona pascua q̄ habuistis. **A**pher dicit aliquis ex aphrica q̄ est tertia pars orbis ad austrũ sita vbi sol calidissimus ẽ. **S**cythia ẽ regio frigidissima in septentrione cuius pars ẽ liuonia & ruscia. **A** Daxis ẽ fluuius mesopotamie. **D**axũ vero oppidũ crete insulæ: sed hic creta fit albã terrã. **B**ritanni sũt q̄ nũc vocant angli. **M**ã anglia quondã dicebat britannia. **E**t nõ q̄ istis accis detracta ẽ prepositio cã metri. **H**õ enĩ dicimus ibo aphros & britãnos sed ad aphros & b. **T**uguriũ ẽ domũcula pastoralis a tegẽdo: & ponit hic tuguri p tuguis cã metri. sicut añ peculi p peculi. **C**espes ẽ quadratũ frustũ terre viridis l'cũ gramine. **C**ulmẽ ẽ summitas domus l' tectũ q; rustici tegũt domos culmis .i. straminib; l' stipulis. **A**riste sũt aculei in s'ca: p aristas g̃ spicas / p spicas segetes / p segetes estates / p estates annos accipimus. **A**hiles ẽ qui militat vel bellat. **M**ouale ẽ nouus ager l' etiã q̄ singulis annis renouat. **D**icif etiã noualis f'cio gñe vt in Georgi. **T**ensas cessare nouales. **B**arbarus dicit inhumanus l' crude

Apher
 Scythia
 Daxis
 Britanni

Tugurium
 Cespes
 Culmen
 Arista
 Ahiles
 Mouale
 Barbarus

AECLOGA SECUNDA Fo.v.

lis l'et longinquo veniens. **I**nserere ē ramusculū melioris arboris imponere **I**nserere
 r: unco alterius. **D**umus ē densitas spinarū l' fructū. **I**n dumosus dumis ple **D**umus
 nus. **L**ythius ē quēdā herba vitilis ⁊ grata pecoribus. **L**ythius

Hic tamen hac mecum poteris requiescere nocte

Fronde super viridi, sunt nobis mitia poma

Castaneæ molles, & pressi copia lactis

Et iam summa procul villarum culmina fumant

Maioresq; cadunt altis de montibus vmbre.

Lythius melibœi inuitat vt secū pnoctet dicēs. Quāuis oporteat te discedere.

Constru. (tū poteris requiescē hic mecum hac nocte sup viridi fronde). i. in fron
 deo strato (mitia). i. dulcia (poma s' nobis ⁊ molles castaneæ s' nobis ⁊ copia las
 ctis pressi). i. multū l' in caseū coacti ē nobis (⁊ summa culmina villarū). i. summita
 tes domoz (fumaria). i. tps cenandi instat (⁊ vmbre cadunt maiores q; prius de
 altis montibus) **M**ā alti montes sp quidē faciūt vmbas inferius / sed instante no
 cte maiores. **F**rondes sunt arbor ⁊ herbarū folia l' reuū cū folijs quibus pa
 stozes sibi stratu faciūt. **V**illa ē rustica domus ⁊ nō pagus vt indocti putant.

In villicus. i. colonus q; villā habitat. **F**umare fumū emittere.

Frondes
 Villa
 Fumare

Aecloga secunda quæ Coridon inscribitur.

Formosum pastor Coridon ardebat Alexim
 Delicias domini nec quid speraret habebat
 Tantum inter densas vmbrosa cacumina fagos
 Assidue veniebat, vbi hæc incondita solus
 Montibus & syluis studio iactabat inani.

O crudelis Alexi nihil, mea carmina curas

Nil nostri miserere, mori me deniq; cogis.

Hæc ecloga describit poeta quō quidā pastor noie Coridon amauerit quēdā

puerū noie alexim ⁊ illū ad se vocauerit. Coridon intelligit virgilius / alexi vero

cesar Augustus. **C**onstr. (Pastor coridon ardebat). i. valde amabat (formo

sum alexi) illū puer (delicias dñi). i. q; delectabat dñs eius (Et coridon nō habe

bat qd speraret). i. nō habebat spē illius potūdi (coridō veniebat tñ assidue). i.

frequēter (inter densas fagos q; s' vmbrosa cacumina). i. altitudines faciētes vm

bras (vbi solus iactabat). i. frustra loquebat (montib; ⁊ syluis). i. ad montes ⁊ syl

uas (hæc incondita). i. inepta s'ba sequētia (inani studio). i. inaniter. **T**ā sequunt

s'ba coridontis (O crudelis alexi nihil curas mea carmina ⁊ nihil miserere). i. mise

reri (nō deniq;). i. insup (cogis me mori). i. ppter ptemptū tuū. **F**ormosus d; q;

pulchrā formā habet. Alexim delicias dñi ē appositio sicut fagus vmbrosa cacu

mina. **D**ensitas d; frequēs ⁊ pinctus l' multus / cui opponit raris. **L**acu

mē ē altitudo. **S**tudiu ē vehemēs animi applicatio ad aliquā rē peragenda.

Crudelis ē q; nullā misericordia mouet. **D**eniq; ponit post q; multa narra

ta sunt. Hora. Si validus si letus erit si deniq; poscet.

Nunc etiam pecudes vmbas & frigora captant

Nunc virides etiam occultat spineta lacertos

Thestilis & rapido fessis messoribus æstu

Allia serpillumq; herbas contundit olentes

At mecum raucis, tua dum vestigia lustro

Formosus
 Densitas
 Lacumen
 Studium
 Crudelis
 Deniq;

61